

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bibliotheca Rhetorum

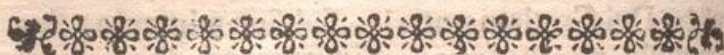
In Quo Orationes Sacrae, & Panegyricae

Le Jay, Gabriel François

Ingolstadij, 1726

De necessitate bene traducendæ Juventutis. Oratio XVII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71028)

DE NECESSITATE
BENE TRADUCENDÆ
JUVENTUTIS.

ORATIO XVII.

*Bonum est viro, cum portaverit jugum ab
adolescencia sua, Jerem. c. 3.*

Est hic gravissimus multorum error, ut ad capeffendam virtutem minùs idoneam esse Adolescentiam putent. Nam quis nesciat, inquit, hanc esse ætatis illius indolem, ut neque ad pervidendos vitiosos animi motus attendenda, neque ad eosdem viriliter coercendos satis instructa, quod utrumque postulat virtutis ratio, esse videatur? Quis neget adhærescere quandam Juventuti ferocitatem, quam irrites potiùs, quàm expugnes? Permitti multa adolescentum cupiditatibus, quæ si non erumpunt in graviora scelera, faciles ac tolerabiles haberi solent? accrescere sensim ac pedetentim annis procedentibus maturitatem ingenio, rationi consilium, toti denique homini vim ac robur, quibus adversus difficultates egregiè comparatus, virtutis pondus, quantum, quantum est, æquiùs ferat? Non esse Juvenibus imponendas ante tempus austerioris vitæ leges; ne, dum rudi adhuc & inerudito palato ad gustandas virtutis delicias præposterâ festinatione accedunt, æternum illius capiant tædium atque fastidium.

Hæc sunt Adolescentes Christiani, quæ ætatis vestræ in gratiam, meliùs in perniciem dixerim, vulgò jactantur. Quòdque in eâ re deplorandum est

est magis, qui pro conditionis, munerisque sui ratione, tam pravas opiniones Juventutem dedocere præter cæteros deberent, illi vel indulgentiæ fervientes molliùs, vel cæco insanientes amore, currentem ultrò in abrupta quæque vehementiùs incitant, & ad ruinam festinanti etiam stimulos adjiciunt. Et miretur postea quispiam, si Juvenum bona pars, ut sunt naturâ præfervidi, & amantes plùs æquo libertatis, isthæc opinionum commenta, quia sibi adulantur impensius, totis amplexentur animis; vixque sibi persuaderi patiantur, ut ab ipsa adolescentia jugum Domini portare assuescant. At quoniam difficultatum molestijs plerique deterriti ab ingredienda virtutis via refugiunt, Orationem hanc sic instituem, Adolescentes, ut intelligatis nunquam difficilem minùs, quàm nunc est, vobis fore virtutis exercendæ rationem, adeoque vel carendum eâ in perpetuum esse, vel in eandem viriliter ætate vestrà incumbendum.

Quæ moram & impedimentum afferre virtuti solent, illa sunt ejusmodi, ut partim ab ipso petantur homine, partim ab exteris causis proficiantur. Est enim conditionis humanæ miserabile fatum, ut, dum ad excolendam virtutem accedimus, multa ex nobis ipsis, plura etiam extrinsecus occurrant, quibus virtutis amor retardetur. Tamen quod cæteris ætatibus meritò fortè dolendum est, quæ gravissima ex utroque illo capite virtutis incommoda experiuntur, hoc ipsum non dubitem vobis gratulari, Adolescentes, quorum ætas sic est ad virtutem comparata, ut, cum ab internis, tum ab exteris causis, vel nullas, vel facile superandas difficultates habeat; quæ duo geminâ Orationis partem demonstro, quæso, ut facitis, diligenter attendite.

I. P A R S.

I. PARS.

Ac de prioribus quidem virtutis incommodis, quæ infortunati homines in semetipsis experiuntur, cum loquor, intelligo innatam vitiosi cordis pravitatem, quæ ab ipsa primi parentis culpa ad universos hæreditariâ quasi contagio pervenit: intelligo fatalem nec deplorandam satis propensionem, quâ nolentes etiam atque inviti inclinamur ad malum: intelligo dominatrices animorum cupiditates, quæ vix bene natis suboriuntur, & in abrupta scelera miseros pertrahunt: intelligo legem illam carnis, quæ teste Paulo *Rom. 7.* legi mentis perpetuò contradicit; denique ut uno verbo complectar omnia, intestinas dissensiones, atque discordias intelligo, quas à domesticis nobisque commorantibus, ut loquitur ipse Christus, inimicis, singulis propè momenti patimur. *Inimici hominis domestici ejus. Mat. 10.*

Hinc verò primum exurgit ætatis vestræ beneficium, Adolescentes, quæ vos à domesticis illis hostibus tutos atque incolumes præstat. Agite enim, si quis vestrùm in hoc tenerrimo juventutis flore, minùs amans virtutis, si quis in reinendâ morum integritate negligentior videtur; is ne cupiditatum suarum vim ineluctabilem accuset? Non est, mihi credite, ætatis vestræ, ut tam formidolosus hostibus obnoxia sit; non potest esse cupiditatis vis tanta, ut ingenitum juvenum animis candorem obscuraret; ut impressa recens sacro purissimi agni sanguine vestigia oblitteraret; ut prævaluerit contra institutionem bonam, quam nacti estis; ut pietatis ac Religionis vim omnem, quam inter assiduos studiorum labores hausistis, penitus oppresserit! vel si bono semini, quod largâ manu vestris cordibus sparsum ac disseminatum est, aliquid infelicis lolij accre-

accrevisset, non habet malum radices tam altas, ut extirpari feliciter aliquâ contensione non possit.

Jam verò quàm singulare vobis adversùs cupiditatis pravæ incitationes præsidium, quantum virtutis adjumentum accedit ab eâ providentiâ, quâ rerum omnium moderator Deus ætatis vestræ securitati atque innocentiae consultit! Nempe elanguisset nunc primùm plena suavissimæ sollicitudinis æmulatio, quâ Christus olim primigenios juventutis amores sibi tam ambitiosè vindicabat? remisisset sæculis procedentibus tenerrimus pietatis affectus, quem præ se ferre visus est in terris, cum inter confertissimam properantium ad se ætatis cujuscumque multitudinem, ipsos potissimùm parvulos fecerbat! cum ad excipiendos sacros amplexus amanter invitabat? cum paterno fovebat in sinu? cum eosdem ad exemplum, imitationemque proponebat; cum talium esse regnum cælorum affirmabat; cum ab ipsorum oculis offensivam quamlibet, quodlibet scandalum, interpositis etiam gravibus minis, removebat? Tot inter tamque illustria divinæ erga juventutem providentiæ, pietatis, benevolentiae testimonia, quàm facile est ætati vestræ perturbatis mederi animi motibus, si qui fortè orientur, & omnem virtutis exercendæ moram amputare?

At enim reclamantem audio quempiam: utinam ita nobiscum ageretur! utinam, quemadmodum sentis de nobis, sic animus affectus foret! Verùm ut parùm nôsti juventutis indolem, quam nullis vel levissimis agitari cupiditatum fluctibus æstimasti. Nescis, heu! nescis, quantis hæc ætas jactetur procellis, quàm periculosis syrtibus objecta sit. Ah! si penitissimas cordis adire latebras & arcanos animi recessus subire contigisset, sentiret oppressum jam diu pravæ cupiditatis jugo, & iniquo sub pondere fatiscentem miserareris! Adest importuna,

O

quo-

quocumque me vertam; non ego vel subterfugere possum insequentem, vel laceffentem declinare, vel coercere oppugnantem! Nunc hæret pectori accensâ face & exitiales flammæ excitat, mox carnem fodit ac pungit stimulis acrioribus: non illam moratur locorum ratio vel temporum, quin in secreto virtutis sacrario, in ipso domicilio sanctitatis, inter augustissima Religionis mysteria funestissimas insidias paret, atque vixevitabilem corruptelam moliat.

Hocceine verum, quod quereris, Adolefcens infortunate? Ten' ego putem tam duræ servituti mancipatum? Nam quibus gradibus eò devenisse te oportet, ut, quod habet cupiditas prava funestissimum, experiare? Fructus est ille scilicet in ita jam pridem cum ipsâ cupiditate consuetudinis, cui dum servis imprudens, dum indulges molliùs, dum cupidius blandiris, dum eandem affatim explès & exfatias, sic te ipsius arbitrio totum permisisti, ut durissimum exerceat dominium, neque liberam aut excutiendi aut detrectandi imperij facultatem relinquat. O si, cum suboriri visa est pestis terribissima, nascentem adortus esses, si nondum adultam, neque diurnitate temporis roboratam oppugnâsses, quantulâ fuisset operæ amoliri labem illam, aut damnum, si quod intulisset, resarcire!

Quaquam quid despondes animum, Adolefcens Christiane, si quis esses, in hoc ætatis flore tam tenero, qui sævientis affectus mali imperium sentires? quid juvat exaggerare verbis importunum, quo premeris servitutis jugum, quasi nullâ ratione dejici à cervicibus posset? Non est, mihi crede, tam metuendus hostis ille, quem objicis, ut ipsum aggredi refugias, vel vincere etiam desperes. Age ergo, animum erige, dum per ætatem licet, accinge te: omne periculum in morâ est; quid

quid hæres dubius? quid refugis? Heu me! jam invasit penitiores animi partes ignis edacissimus, qui me conficit ac consumit! Falleris, dic leves scintillulas, quas dissipabis quamprimum ac restinguēs. Pullulavit in uberiore cordis solo semen pestiferum, quod vim bonæ frugis omnem oppres- sit ac suffocavit! At quantulum est, dum crevit! manum admove, non luxuriantem modò segetem amputabis, sed ipsas etiam radicum fibras evelles. Esto: sed unde me tandem expediam ex illis vin- culis, quæ mala peccandi consuetudo induxit? hæc me coercēt etiam invitum & repugnantem, vix- que liberam deinceps temperandi à flagitijs mo- ram relinquunt. Nescis, Christiane Adolefcens, quid valeas: experire tu tantum; non sunt illa fer- rea vincula, his te, cum volueris, tam feliciter, quàm alter Samson, expedit, & in ipsos etiam, qui nexuerunt illa, insultabis. Ah! si cum alio foret hoste depugnandum! verumenimverò res est mihi cum immundo spiritu; qualis, heu, & quan- tus hostis! At solus est; & habes tot comparata ad submovendum hostem propugnacula, tot arma ad conficiendum eundem expedita. Quantum enim & quàm efficax offertur tibi præsidium à frequenti Sacramentorum usu, ab assiduâ piorum librorum lectione, à quotidianis Moderatorum adhortationi- bus, à suavissimâ omnipotentis Dei benignitate, quæ te inter ipsam liberioris vitæ licentiam aman- ter persequitur, & arcanis usque motibus ad me- liorem frugem instigat.

Quoties enimverò, si fateri verum volueris, uberioris cujusdam luminis beneficio contemplatus ipse internam animæ tuæ faciem ingemisti dierum illorum desiderio, quibus integram ab omni mo- rum corruptelâ vitam exigebas? Unde mutatus ego tantum, inquebas, quàm dispar meimet, quàm dissimilis ipse sum! Fuit tempus, cum divino timore

pariter & amore plenus, vel ad ipsam sceleris umbram perhorruissem; cum levissimam deliberatam voluntate noxam non admissem; fuit tempus, cum incredibili mentis alacritate singulas officij mei partes constanter explebam; cum tenerrimo pietatis sensu ad res divinas convolebam, cum inter castas Agni cœlestis epulas liquidissimam voluptate perfundebar. Proh! quantam experior hodie affectuum, voluntatumque conversionem! *Quis mihi det, ut sim juxta menses pristinos, secundum dies, quibus custodiebat me Dominus?* Job. 19. Felices scilicet fortunatique menses, cum in amantissimo divinæ bonitatis sinu conquiescens, neque paratos innocentiae meae laqueos, neque adversariorum meorum furorem metuebam. *sicut fui in diebus adolescentiæ meæ, quando secretò Deus erat in tabernaculo meo.* Job. 24. O beata pax, gaudium inexplicabile, felicitas ipsis invidenda Cœlitibus, cum tu, dulcissime Jesu, bonorum omnium fons uberrimus in intimis cordis mei penetralibus, hospitis, amici, parentis amantissimi vice fungebaris!

Hæc tu dum revolveres animo attentius, Adolescens Christiane; dum incalescente ad sacros cœlestis ignis accessus voluntate pudebat te tui, qui benignum Domini mitissimi imperium durissimo cupiditatis effrænatae jugo commutasses; si sinceram anteaactæ vitæ confessione flagitia tua expiasses; si ad sacrum Christi Corporis epulum eam, quæ par est, pietate accessisses; si arcanos animi tui recessus moderatori conscientiae aperuisses; si firmus in despiciendis peccandi illecebris constansque extitisses; jam extirpata foret magnam ex parte consuetudinis illius pravitas, neque tam grave salutis tuæ periculum adijisses. At tu, cum operi admovere manum sedulo oporteret, si interim otiaris turpiter; si cum opus esset animo forti ad rescandas ad vivum lethiferas mali fibras, vulnus alis & palpas mol-

molliter; miraris non potuisse te ad hunc usque diem, insanum solutioris vitæ amorem compescere; imò inflammari eundem quotidie magis ac magis, & spem extinguendi illius pænè conclamatam videri.

Adeamus ipsum corruptelæ caput: quid te perdidit, infelix Adolescens? quid te perditum prohibet, quominus de resarciendis, quæ fecisti, damnis cogites? Vis dicam quod verum est? Te perdidit atque etiamnum perdit Literarum fastidium, & tua in studendo socordia: hinc prima totius mali labes, hinc ille, quem experiris in rebus divinis tepor, hinc illa morum prolapsio, in quam deservescente sensim pietatis ardore miserè devenisti. Quin ergo deponis otium, quin seriò refers animum ad studia, si suscitare pietatem languescentem, & alto vitiorum è cæno volueris emergere. Atenim malum invexit liber exitiosus; ex illo corruptissimo fonte hausisti scelerum illorum notitiam, quæ utinam æternùm ignorasses! Age ergo; flammis piacularibus abole fatale illud corruptelæ instrumentum, & nunquam violandum cum oculis tuis fœdus paciscere, ne quid lectitare deinceps sustineant, quod ab ingenuo pudore abhorreat. Quid si liberioribus inverecundisque colloquijs tanquam infecto halitu emarcuisset flos ille castitatis, cujus odor quolibet aromate suavior ad folium omnipotentis Dei erumpebat; tamen virescet ille denuò, ne dubita, si modò ab eorum familiaritate atque consortio abstinneris, quorum venenatis afflatibus primùm contabuit.

An te nequior socius fortè depravasset perniciosus illecebris, & suis implicitum laqueis etiamnum detineret, ne redeas ad meliorem frugem? Equidem scio quantam necessitudo prava labem importet; quàm gravem, ad dissolvendos fatales nexus, moram afferat. Tamen per te stabit unum,

ut malo medeâre, & vetera, quæ te illaqueant, vincula quamprimùm abrumpas. Abjice amicum illum, seu potiùs conjuratum tuæ salutis hostem: ejice pestem illam, quæ te contagio suo infecit: nihil te blanditiæ, nihil placitæ familiaritatis usus, nihil humanarum rationum momenta moveant, quominùs monstrum illud in tuam perniciem natum opprimas, & ipsius etiam memoriam, si potes, oblivione deleas sempiternâ.

Id pugnæ genus adversùm perturbatos animi motus, quales ætas vestra ferre potest, quisquis adhibuerit, Adolescentes, is certam sibi de salutis hostibus victoriam adpromittat. Nulla tam vitiosa cupiditas, tam impotens, tam altis defixa radicibus, quæ non coërceri facilè dum juvenus patitur, atque etiam evelli possit, si modò, quibus alitur ac fovetur, pabulis ac fomentis caruerit.

Quantquam reclamabit adhuc aliquis, sic increvit malum, ut medelam non admittat, nec est habitus pravi, qui me obsidet, ea deinceps conditio, ut vinci possit. Nam quis fuit ad hunc usque diem fructus tot laborum, dum oppugnare hostem aggredior, & conferere cum ipso manus confido; quoties victus concidi, cum vicisse mihi gratularer? vel quid decertasse cum ipso profuit, nisi ut me tam impugnando quàm resistendo imparem agnoscerem? Ut tua te ratio fallit, quisquis hæc objicis! Sed esto: tam operosa habeatur res illa, quam existimas! sit ejusmodi quod imposuit jugum consuetudo mala, ut excutere illud non valeas. Tamen nisi id feceris, quæ spes tibi salutis restat, dum fovebis in sinu labem illam, quam cæleste regnum non capit; nisi mundus à sordibus, purusque totus inveniâre, quis declinandæ calamitatis æternæ modus objicitur? Nam quod in hoc ætatis flexu aggredi non sustines, aut perficere etiam desperas, ecquando vel molière confidentiùs, vel feliciùs con-

sum-

summabis? Postquam ætas creverit scilicet, & anni pleniore accesserint? hoc enim video unum esse per fugium, quò te recipias, si nondum omne salutis desiderium exuisti. At quid juvabit, amabo te, annorum accessio, si assiduâ peccandi consuetudine novum habitui pravo pondus accesserit? si vox conscientiae revocantis ad bonam frugem reclamare deserit? si spretus insigniter & illusus per tot annos Deus opem ad pœnitendum aut imperiet parcius, aut etiam justus sceleris ultor subtraxerit. Tunc enim verò conversis in melius animis pugnabis viriliter contra cupiditatem malam, cum illa blandietur suavius; cum molles illecebras magnificentius explicabit; cum occurret nihil, quod luxum & voluptatem non suadeat, non irriter, non incendat; cum magnis auctoribus erumpet in apertum libido & reluctantem nequicquam exempli necessitate in exitium trahet? Commodum, ita me Superi ament, & idoneum mutandis corrigendisque moribus tempus ac locum, quando fovebunt & acuent depravationem omnia, nec erit quidquam, quod favere emendationi possit! Erras, mihi crede, erras, quisquis juventutis corruptelam differs maturiorem in ætatem emendandam. Noli spem inanem pascere: adolescentiæ vitijs usque fervies; tua tibi placebit servitus, dura quantumvis ac molesta sit: senties vim & acerbitatem vinculorum, nec tamen abrumpes illa, pudebit te tuæ turpitudinis, nec amare sordes tuas nihilominus defines; aut si indulgens ac misericors Deus tentanti emergere vitiorum è cœno amicam tetenderit manum, medijs in conatibus deficies æger, & eodem postmodum relabêris; adeoque, quod jam te posse frustra dissimulas, tunc id ipsum vix ac ne vix quidem te posse revera experieris.

In illud igitur animis incumbite, Adolescentes, ut pravos habitus, si qui sunt, qui retardare

studium virtutis possent, diligenter reprimatis. Sit ille fructus ætatis vestræ, quæ non modò nullas ab internis hostibus nisi faciles vinci moras habet, quod vidistis hæctenus, sed externos etiam hostes ita removet à vobis, ut altero virtutis exercendæ obice careatis.

II. P A R S.

Quantumvis dominantur animis hominum cupiditates effrenatæ, esset tamen unde comprimi ac coërceri earum impetus non infeliciter possent, nisi vim omnem, quâ impugnare illas liceat, variæ voluptatum illecebræ, multa peccandi incitamenta infringerent. Fit enim luctuoso quodam eorum fato, qui civilibus, ut sic loquar, undis mersantur, ut tam aliunde, quàm ex se se habeant moras & impedimenta virtutis, neque minùs ab exteris, quàm à domesticis hostibus fatigentur.

Agite enim, quod mare tam famosum naufragijs, tot æstus, tam varios habere putatis, tamque metuendos scopulos, quantas tempestates, & quanta pericula mundus habet ille quem incolimus; ubi nulla virtus conquiescit unquam, sed novis quotidie insidijs appetitur, novos semper in laqueos incurrit? Nunc palàm & aperto Marte læcessit hostis, nunc clam & ex improvise adoritur. Sæpè vim & flammam adhibet; sæpè ad illecebras conversus demulcet ac palpat. Hinc impietas fucata virtutis specie & artificio simulationis erudita, per latebras ac cuniculos molitur exitium; illic posita larvâ vexillum audacter erigit, & ad defectionem excitat. Hinc argenti nitor ac splendor auri percellunt oculos, inde voluptas sensibus suaviter blanditur. Jam imbellis timor & humanarum rationum momenta à recto bonoque sevocant; mox æstus consuetudinis & exempli vis perniciose in exitium trahunt. Tot inter tamque diversa dimi-

cationum

cationum genera, quæ tandem virtus est, non teneram dico & imbecillam, sed tam actiosa, tam nova, tam exercitata, quæ non fatiscat aliquando atque etiam succumbat? Quare optimo cuique optandum meritò sit, ut se junctus ab ejusmodi periculis non tam operosam virtutis viam decurrat!

At, quod optare fortasse multis, quod assequi paucis liceat; id ipsum, Adolescentes Christiani, cum ætatis vestræ beneficio, tum ipsâ vitæ conditione potestis vobis gratulari. Qui enim ad integritatis vestræ custodiam potissimum advigilat Dens Optimus, Maximus, singulari suæ caritatis affectu ita disposuit omnia, nihil ut vestris moribus labem ac corruptelam inferret. Quàm multis quasi sepimentis atque aggeribus munivit vos ac vallavit, ne qua pars vestri ruinæ hostium atque incurfionibus pateret? Addidit hospitales genios, eosque aspectabiles, qui, quasi stipatores corporis, à latere vestro non discederent, qui noctes diésque excubarent vigilaréntque pro vobis, qui aditus omnes per quos irrepere malum posset, diligenter occluderent.

Gratulamini amantissimæ Dei erga vos benignitati, Adolescentes, si in hoc lætissimo florentissimæ juventutis domicilio, nihil objicitur oculis, quod teneras mentes offendat; si exulant à vobis illa vitiorum exempla, quæ vix extra septa domûs hujusce prodeuntibus, tam multa, tam varia passim occurrunt: si quantum fervet apud vos licentiæ ac pravitatis odium, tantum viget amor virtutis ac disciplinæ: si denique vel levissima dissolutionis vitæ suspicio turpissimam eorum nomini, in quos caderet, labem inurit.

Quod si luctuoso nec satis deplorando fato, quo nec ipsi religiosissimi cœtus carere possunt, integritatis atque innocentie hostis in hæc penetra-

lia se se insinuaret; ut obreperet ille tacitus & quasi suspenso gradu! ut tectus simulationum involucris & quasi velis obtentis, ut ipsâ virtutis larvâ fucatus accederet! Novit ille nimirum, quàm metuendos, quàm acres adversarios habeat; novit rem esse sibi cum sagacibus oculis, qui in speculis assidui ex occultis insidijs tutissimisque latebris emerent scelus, & in apertum conjicerent. Hinc intelligite, Adolescentes, nullius esse propemodum operæ, dum nihil admodum est, quod vos ad peccandum invitet, adolescentiam vestram à prolapsione morum tueri. Imò scitote laboriosum vobis plerùmque molestijs negotium fore, si religiose minùs ac minùs castè vivendum esset. Namque ut taceam, quo illi metu, quo pavore angi soleant, quibus improbos esse, si tales innotuerint, impunè non licet; agite, quàm durus labor, quàm grave supplicium est perversos corruptòsque mores cum recta ac bene morata in speciem vita componere? In has quippe angustias veniat necesse est, quisquis in ista probitatis schola, alienam ab hujus loci sanctitate vitam institueret.

Fingite enim, Adolescentes, quod ut à vobis æternùm absit, etiam atque etiam precor! Fingite, inquam, aliquem minùs affectum bene erga res pias, aut malâ corruptelâ depravatum in vestrum contubernium irrepere. An putatis integrum illi fore, talis ut videatur foris, qualis intus est? scilicet medius tot inter pios, castos ac pudicos adolescentes impietatis aut libidinis facem efferet? verenda Religionis mysteria cavillabitur? noxios obscénosque sermones palàm dissipabit? At quo tandem animo id ferret unusquisque vestrùm? Ut incensi, quotquot estis, pietatis ac castimonie studio in impium scurrâ insurgerent! ut obrectatorem importunum exagitarent! ut ab ejus consortio, tanquam à peste teterrimâ refugerent! Jam
verò

verò quàm gravis in ipsius caput tempestas extem-
plò detonet ab ijs, quorum est arcere vitium, fo-
vere pietatem, & illatam divinæ legi contumeliam
vindicare.

Si quis esset ergo tam infeliciter comparatus,
sentitis, etiam me tacente, quàm sedula cautio
habenda sit illi, ne qua in ipsum vitiatæ indolis
suspicio incidat. Igitur torqueat se se necesse est
mirum in modum, sensus ut dissimulet; petulan-
tem linguam ut coërceat; ut quoties gerere mo-
rem cupiditati placuerit, scrutetur latebras, &
flagitia sua moderatorum oculis subtrahat; ut
aversus licet à pietatis officijs, pius tamen ac re-
ligiosus habeatur. Aderit divinis mysterijs, per-
get cum alijs ad orandum, invitus quidem ac re-
luctans, qui nullo rerum istarum gustu afficiatur;
at vincet fastidium necessitas, & quoniam serviet
unicè oculis hominum, quibus facere solum oportet,
plus interdum commoveri videbitur, quàm
qui ex animo ad obeundas officiorum suorum par-
tes accedunt. Id ipsum porrò quale tormentum
est, vim facere indoli perpetuam, nullâ spe, nullo
fructu! virtutis omnes ferre molestias, & omni vir-
tutis solatio ac præmio frustrari! Mitto quales inter-
perturbationes ac metus vivendum sit illi, si, re-
currente dierum illorum solennitate, quibus Ado-
lescenti Christiano purissimi Sacramentorum fon-
tes adeundi sunt, innocentiam cum Scelere, ho-
spitis sanctitatem cum hospitij fordibus, protervus
usque dissimulator componere sustinuerit. Deus
immortalis! talésne patitur rigida quantumvis ex-
ercitatio virtutis acerbitates?

Vos attestor, quotquot hîc adestis, Adolescentes,
qui tutissimo, quod habet vestra hæc ætas ad-
versùs corruptionis contagia præsidio freti inte-
gram ab omni labe juventutem ad hunc usque diem
produxistis; vos, inquam, attestor, agite, dum se-
verior-

verior-

veriores pietatis, modestiæ, strictioris etiam disciplinae leges tam diligenter observastis, quidquamne tam durum, tam grave, tam asperum unquam occurrit, quod cum necessarijs & nusquam evitandis dissolutioris vitæ molestijs comparari possit?

Agite immortali Deo gratias, Adolescentes, quibus in hac conditione vitæ positis per virtutis semitam inoffenso pede currere liceat. Ponite in lucro illa commoda quæ nacti estis ad vitæ innocentiam, integritatem morum, pietatis æmulationem promovendam: æstimate, ut par est, ætatis vestræ conditionem, quam divina Providentia à vitiorum illecebris, exempli pravitate, peccandi incitamentis incolumem præstitit: plaudite vobis & exultate, quibus felix quædam probitatis ac sanctitatis necessitas incumbat.

Si tamen in incorrupto tot probatorum adolescentum grege inveniretur aliquis, qui vitæ nequioris difficultatem & ægritudinem virtutis facilitate ac jucunditate potiorem duceret, intelligat quàm sinistrum suæ in posterum tempus conditionis omen excitet. Nam finite me, Adolescentem hujusmodi, qualem esse reor inter vos neminem, compellare hic confidentiùs, & quod capiti suo malum accersat, salubriter admonere. Hunc saltem fructum vos omnes habebitis, ut intellectâ periculi, quod imminet ipsi, magnitudine, sitis in declinandâ morum pravitate cautiore, quàm hactenus extitistis.

Vide enimverò, Adolescens infelix, si quis esses, qui tam feliciter instructus ad virtutem, tam bene munitus contra vitiorum irritamenta, vitam agis corruptam ac depravatam, attende, quæso, mecum, quàm terribilem facias expectationem tui. Si id temporis, cum ne ipsam turpitudinis appellationem nôsse te oporteret, verbis atque exem-
plis

plis funestum inter socios nequioris corruptelæ præbes documentum; quid non audebis, cum perfecto longiori sceleris tyrocinio peritissimus artis pestiferæ magister evaseris? si conclusus inra cancellos illius receptaculi, quod vigilantia singularis & recta vivendi forma ab irritamentis peccandi securum præstant, pravos animi motus coercere non sustines; quò non erumpet libido, cum ruptis semel repagulis, in eo stadio liberiùs decurres, ubi nihil occurreret, quod non offendat oculos, cupiditates non irriteret, sensus non moveat, voluptatem non inspiret, & hominem totum insidiosâ suavitate non permulceat? Observatus ac custoditus tot speculatoribus oculis, si te proripis tamen, ut suadenti prava libidini liberiùs indulgeas; quem demum facies illicitis desiderijs modum, cum nullius testis aspectum reverebere? Nunc cum nemini licet inverecundum impunè esse, si non dubitas subire periculi aleam, & infamem inurere nomini tuo labem; quibus te flagitijs olim implicabis, cum solutus ab animadversione censoriâ, obscœnitatis etiam turpissimæ habebis approbatores.

Erras, erras, Adolescens Christiane, si futurum confidis, ut maturâ tandem ætate pravos habitus corrigas, quos fervore juventutis contraxeris. Crescunt in dies confirmanturque progressu temporis adolescentiæ cupiditates & ægro in corde consenscunt. Nisi resipiscis quantociùs, vix olim erit integrum ab ijs temperare, quibus nunc assueveris, & quas in reprimendis cupiditatibus difficultates Adolescens pertimescis, easdem senties, cum ætas accesserit, multò graviores.

Agite ergo, Adolescentes Christiani, dum sunt tranquilli appetitus & animus perturbatione caret; dum incitamenta peccandi & leviora sunt & pauca; dum beata pax ac secura quies aspirat; totis animis ad virtutem incumbite. Venient illa, venient

&

& fortasse citius, quam par esset, plenissima tempestatibus ac procellis tempora, quibus jactati cupiditatum artibus, & tentationum fluctibus abrepti vix ac ne vix quidem poteritis consistere. Quare date operam dum commodum est, ut assiduus laboribus eam vobis virtutem comparetis, quam neque perturbationum vis, neque temporum injuria labefactet.

DE PRÆSENTIA DIVINA.

ORATIO XVIII.

*Providebam Dominum in conspectu meo
semper, quoniam à dextris est mihi, ne
commovear. Psal. 15.*

Hoc erat, quod à se tam sedulo, dum viveret, fieri solitum Regius Vates profitebatur, ut, si quid credimus ipsius testimonio, nihil videatur habuisse quidquam antiquius, quam perpetuam præsentis Dei memoriam usurpare. Movit me, ne quid dissimulem, sapientissimi Regis exemplum, idque, ut ante omnia, tanquam præcipuam piè ac sapienter instituendæ vitæ normam ac regulam, vobis ad æmulandum proponerem, operæ pretium esse existimavi.

Verùm quam putatis ob causam Virum illum, quem ab ipso Deo eruditum novimus, id curasse tam diligenter, ut præsentis sibi quodammodo
astan-